

PRESUDA SUDA

10. siječnja 1985. (*)

„Utvrđena cijena knjige”

U predmetu C-229/83,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Cour d'appel u Poitiersu (Žalbeni sud, Francuska), u sporu koji se vodi pred tim sudom između

Association des Centres distributeurs Edouard Leclerc, Pariz,

SA Thouars Distribution & autres, Sainte-Verge,

i

Sarl „Au blé vert”, Thouars,

Georges Lehec, Auxerre,

SA Pelgrim, Thouars,

Union syndicale des libraires de France, Pariz,

Ernest Marchand, Thouars,

Jeanne Demée, rođena Palluault, Thouars,

o tumačenju članka 3. točke (f) i članka 5. Ugovora o EEZ-u,

SUD,

u sastavu: Mackenzie Stuart, predsjednik, G. Bosco i C. Kakouris, predsjednici vijeća, A. O'Keeffe, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot i R. Joliét, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Darmon,

tajnik: J. A. Pompe, zamjenik tajnika,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Odlukom od 28. rujna 1983., koju je Sud zaprimio 10. listopada 1983., Cour d'appel u Poitiersu (Žalbeni sud) uputio je, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, prethodno pitanje o tumačenju raznih pravila prava Zajednice, a osobito odredaba koje se odnose na slobodno tržišno natjecanje na zajedničkom tržištu, te članka 3. točke (f) i članka 5. Ugovora o EEZ-u kako bi mogao ocijeniti spojivost s pravom Zajednice nacionalnog zakona koji svim trgovcima na malo nalaže poštovanje prodajnih cijena knjiga koje je utvrdio izdavač ili uvoznik.
- 2 Pitanje je upućeno u okviru spora između Association des Centres distributeurs Édouard Leclerc (u dalnjem tekstu: Leclerc) i društva Thouars Distribution & autres koje je u sastavu te grupacije poduzeća, s jedne strane, i nekoliko knjižara sa sjedištem u Thouarsu te Union syndicale des libraires de France (Sindikalno udruženje prodavatelja knjiga u Francuskoj), s druge strane. Taj se spor odnosi na potrebu poštovanja maloprodajnih cijena koje su utvrđene u skladu sa Zakonom br. 81-766 od 10. kolovoza 1981. o cijeni knjiga (JORF od 11. kolovoza 1981.).
- 3 Leclerc okuplja maloprodajne trgovine u cijeloj Francuskoj i u početku je poslova u području prehrane, a zatim se njegova djelatnost proširila na druge proizvode, između ostalog i knjige. Te trgovine imaju praksu provedbe politike niske cijene. Iz spisa proizlazi da je društvo Thouars Distribution, kao i ostali distributeri koji pripadaju toj grupaciji, prodavalo knjige po cijenama koje su niže od cijena koje nalaže navedeni zakon.
- 4 Na temelju francuskoga Zakona od 10. kolovoza 1981., svaki izdavač ili uvoznik knjiga dužan je za knjige koje izdaje ili uvozi, utvrditi maloprodajnu cijenu. Trgovci na malo moraju naplatiti stvarnu maloprodajnu cijenu koja iznosi od 95 do 100 % te cijene. Od obveze poštovanja te cijene zakon predviđa odstupanja u korist određenih privatnih ili javnih tijela, poput knjižnica i školskih ustanova te uz određene uvjete odobrava sniženja. U slučaju povrede odredaba zakona konkurenti i različite vrste udruga mogu ishoditi sudske naloge ili podnijeti tužbe za naknadu štete, a predviđen je i kazneni progon.
- 5 Što se tiče uvezenih knjiga, članak 1. zadnji stavak Zakona od 10. kolovoza 1981. određuje da „kada se uvoz odnosi na knjige izdane u Francuskoj, maloprodajna cijena koju je uvoznik utvrdio je barem jednaka onoj koju je utvrdio izdavač“. Dekret br. 81-1068 od 3. prosinca 1981. (JORF od 4. prosinca 1981.), donesen radi provedbe Zakona od 10. kolovoza 1981. precizira, između ostalog, da „se uvoznikom smatra [...] glavni distributer uvezenih knjiga na kojem je obveza predviđena člankom 8. Zakona od 21. lipnja 1943.“, to jest obveza zakonske pohrane jednog cijelog kompleta u zbirku obveznih primjeraka pri Ministarstvu unutarnjih poslova.

- 6 Odlučujući o privremenoj pravnoj zaštiti u trgovačkim stvarima, predsjednik Tribunal de grande instance u Bressuireu (Okružni sud, Francuska) je na zahtjev nekoliko konkurentnih knjižara, društvu Thouars Distribution naredio, pod prijetnjom novčane kazne, da svoju maloprodajnu cijenu knjiga uskladi sa Zakonom od 10. kolovoza 1981. i odlučio da se ta naredba treba primijeniti na Leclerc, koji je pozvan kao treća strana.
- 7 Cour d'appel u Poitiersu (Žalbeni sud) koji je odlučivao o žalbi smatrao je da rješavanje tog spora zahtjeva da se istraži krše li se Zakonom od 10. kolovoza 1981. pravila Zajednice o slobodnom tržišnom natjecanju na zajedničkom tržištu ako donosi znatna ograničenja za konkurenčiju, kako za knjige izdane u Francuskoj, tako i za uvezene knjige, te ako knjižare iz drugih država članica ne podliježu takvim ograničenjima. Stoga je Sudu uputio sljedeće prethodno pitanje:
- „Trebaju li se članak 3. točka (f) i članak 5. Ugovora o EEZ-u tumačiti tako da u državi članici, za knjige izdane u toj državi članici i za one koje su uvezene osobito iz drugih država članica, zakonskom ili regulatornom odredbom zabranjuju uspostavu sustava koji trgovce na malo obvezuje da knjige prodaju po cijeni koju je utvrdio izdavač ili uvoznik, a da se na tu cijenu ne može primijeniti smanjenje veće od 5 %?”
- 8 Članak 3. točka (f) Ugovora o EEZ-u, na koji se ovo pitanje odnosi, dio je općih načela zajedničkog tržišta koja se primjenjuju u vezi s poglavljima Ugovora namijenjenima provedbi tih načela. Ta odredba propisuje „uspostavu sustava koji osigurava da na zajedničkom tržištu ne dolazi do narušavanja tržišnog natjecanja”, kao opći cilj koji je osobito objašnjen pravilima o tržišnom natjecanju iz poglavlja 1. glave I. trećega dijela Ugovora. Članak 5. drugi stavak Ugovora, sâm po sebi, zahtjeva da se države članice „suzdržavaju od svih mjera koje bi mogle ugroziti ostvarivanje ciljeva [...] Ugovora”. Stoga se pitanjem koje je uputio nacionalni sud, vezano uz spojivost prethodno opisanog zakonodavstva s člankom 3. točkom (f) i člankom 5., pita je li to zakonodavstvo u skladu s načelima i ciljevima Ugovora i odredbama Ugovora koje ih konkretno provode.
- 9 Valja primijetiti da se članci 2. i 3. Ugovora odnose na uspostavu tržišta na kojem se roba slobodno kreće bez narušavanja tržišnog natjecanja. Taj je cilj osiguran jednako člankom 30. i sljedećim člancima o zabrani ograničenja u trgovini unutar Zajednice kao i člankom 85. i sljedećim člancima o pravilima o tržišnom natjecanju koja valja ispitati prvo.

Primjena članka 3. točke (f), članka 5. i članka 85. Ugovora o EEZ-u

- 10 Prema Leclercovom mišljenju, francuski zakon o cijeni knjiga nije državno reguliranje cijena nego je, budući da razinu tih cijena izdavači i uvoznici utvrđuju slobodno, propis koji ograničava cjenovno tržišno natjecanje. Taj se zakon stoga kao prvo treba ispitati s obzirom na pravila o tržišnom natjecanju utvrđena u Ugovoru. On uvodi sustav zajedničkih utvrđenih cijena, a uspostavu takvog sustava poduzetnicima zabranjuje članak 85. stavak 1. Ugovora jer je takav sustav protivan sustavu koji

osigurava da na zajedničkom tržištu ne dolazi do narušavanja tržišnog natjecanja, a koji je člankom 3. točkom (f) utvrđen kao cilj djelovanja Zajednice. Dakle, članak 5. drugi stavak Ugovora sadržava obvezu država članica da se suzdržavaju od svih mjera koje bi koristan učinak članka 85. moglo poništiti time što privatnim poduzetnicima dopuštaju da izbjegnu ograničenja tog članka i da tako ugroze ostvarivanje jednog od ciljeva Ugovora.

- 11 Francuska vlada smatra da članak 3. točka (f) i članak 5. Ugovora o EEZ-u utvrđuju samo opća načela i sâmi po sebi ne stvaraju obveze. Članak 85., za razliku od toga, primjenjuje se, po njezinom mišljenju, samo na određena djelovanja poduzetnika i ne može se, čak ni u vezi s člankom 3. točkom (f) i člankom 5., tumačiti tako da državama članicama zabranjuje donošenje državnih mjera koje mogu imati učinak na slobodno tržišno natjecanje. Ograničavanje tržišnog natjecanja u maloprodajnim cijenama, tim više što je među izdavačima cjenovno tržišno natjecanje slobodno, treba se ispitati s obzirom na članak 30. i sljedeće članke, a to su jedini članci koji se u ovom slučaju mogu uzeti u obzir.
- 12 Komisija smatra da se članak 3. točka (f) i članak 5. ne mogu tumačiti tako da se države članice lišavaju svake ovlasti u gospodarskom području i da im je tim člancima zabranjeno intervenirati u slobodno tržišno natjecanje. Budući da se članak 85. odnosi samo na djelovanja poduzetnika a ne na državne mjere, samo u iznimnom slučaju, kada neka država članica nalaže ili olakšava sklapanje zabranjenih sporazuma ili im pojačava učinak njihovim proširenjem na treće osobe ili ima za konkretni cilj poduzetnicima omogućiti da izbjegnu pravila Zajednice o tržišnom natjecanju, donošenje takvih državnih mjera može predstavljati povredu obveza iz članka 5. drugog stavka Ugovora. Stoga ona smatra da spojivost spornog zakonodavstva s Ugovorom valja ispitati samo s obzirom na članak 30. i sljedeće članke.
- 13 U skladu s ciljem iz članka 3. točke (f) Ugovora, nespojivi su sa zajedničkim tržištem i zabranjeni, na temelju članka 85. stavka 1., svi sporazumi među poduzetnicima, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje koji bi mogli utjecati na trgovinu među državama članicama i koji imaju za cilj ili posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na zajedničkom tržištu, a osobito oni kojima se neposredno ili posredno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene ili drugi trgovinski uvjeti. Dakle, ta se odredba na sporazume, odluke i protutržišno usklađeno djelovanje više poduzetnika odnosi podložno odstupanjima koje Komisija dopušta na temelju članka 85. stavka 3. Ugovora.
- 14 Iako je točno da se ta pravila odnose na djelovanje poduzetnikâ, a ne na zakonske ili regulatorne mjere država članica, potonje su ipak dužne, na temelju članka 5. drugog stavka Ugovora, svojim nacionalnim zakonodavstvom ne dovoditi u pitanje punu i jedinstvenu primjenu prava Zajednice i učinka provedbenih akata prava Zajednice i ne donositi ili ne održavati na snazi mjere, čak i one zakonske ili regulatorne naravi, koje bi moglo poništiti koristan učinak pravila o tržišnom natjecanju koja se primjenjuju na poduzetnike (vidjeti presude od 13. veljače 1969., Walt Wilhelm i drugi, predmet

14/68, Zb., str. 1. i od 16. studenoga 1977., Inno/ATAB, predmet 13/77, Zb., str. 2115.).

- 15 Međutim, zakonodavstvo poput onoga koje je sporno u ovom slučaju, nema za cilj nametnuti sklapanje sporazuma između izdavača i trgovaca na malo ili druga djelovanja poput onih predviđenih u članku 85. stavku 1. Ugovora već zahtijeva da izdavači ili uvoznici jednostrano, na temelju zakonske obveze, utvrđuju maloprodajne cijene. U tim okolnostima postavlja se pitanje narušava li nacionalno zakonodavstvo, koje djelovanja poduzetnika koja su zabranjena člankom 85. stavkom 1. čini beskorisnima time što izdavačima i uvoznicima knjiga daje odgovornost slobodnog utvrđivanja obveznih maloprodajnih cijena, koristan učinak članka 85. i protivi li se stoga članku 5. drugom stavku Ugovora.
- 16 U tom kontekstu valja primijetiti da francuska vlada, ne bi li opravdala dotično zakonodavstvo i tvrdeći da se članak 85. Ugovora ne primjenjuje na zakonske mjere, ističe da to zakonodavstvo ima za cilj zaštитiti knjigu, kao kulturni medij, od svih negativnih učinaka koji bi zbog neobuzdanog tržišnog natjecanja u maloprodajnim cijenama nastali za različitost i kulturnu razinu izdavaštva. Nadalje, zakon poput ovog o kojem je riječ potreban je kako bi specijalizirane knjižare opstale u situaciji kada su im konkurenциja drugi distribucijski kanali koji vode politiku smanjenih marža i ograničenoga broja naslova te da bi se spriječila mogućnost da neki veliki distributeri izdavačima nametnu svoj izbor na štetu poezije, znanstvenih i kreativnih knjiga. Stoga je riječ o mjeri neophodnoj da se sačuva knjiga kao instrument kulture, odnosno mjeri koja postoji u sustavima koji se provode u većini država članica.
- 17 Komisija, koja također smatra da se članak 85. Ugovora, čak ni u vezi s člankom 5. Ugovora, ne primjenjuje na slučaj kao što je to onaj o kojemu je riječ u ovom predmetu, ne slaže se s ocjenom francuske vlade o situaciji tržišnog natjecanja u području knjiga. Osporavala je korisnost i prikladnost posebnih nacionalnih propisa za tržište knjiga. Komisija je ipak priznala da u većini država članica postoje sporazumi ili prakse izdavača i knjižara o utvrđenim maloprodajnim cijenama, iako se dotični nacionalni sustavi u pogledu uvjeta i načina njihove primjene u državama članicama znatno razlikuju.
- 18 Valja napomenuti da Komisija, koja je javno objavila svoju namjeru provedbe studije o svim tim sustavima i praksama, još nije uspjela ni privesti kraju tu studiju ni odrediti smjer djelovanja što se tiče izvršenja ovlasti koje joj u tom području dodjeljuju Ugovor i Uredba br. 17 od 30. listopada 1962. Dosad nije ni u Vijeću poduzela inicijative za bilo kakvo njegovo djelovanje. Nadalje, nije pokrenula nijedan postupak na temelju članka 85. Ugovora kojim bi se zabranili nacionalni sustavi ili prakse utvrđivanja cijena knjiga.
- 19 Jedina odluka Komisije što se tiče utvrđivanja prodajnih cijena knjiga, koja je dovela do presude Suda od 17. siječnja 1984. (VBVB i VBBB/Komisija, predmeti 43 i 63/82, Zb., 1984, str. 19.) odnosi se na transnacionalni sporazum između strukovnih udruga u dvjema državama članicama za koji je Sud priznao da je nespojiv s člankom 85.

stavkom 1. Ugovora. Valja podsjetiti da je Sud u istoj presudi napomenuo da u primjeni pravila o tržišnom natjecanju iz Ugovora ne bi trebalo nametati nacionalne zakonodavne ili sudske prakse, čak ni pod pretpostavkom da su zajedničke svim državama članicama. Međutim, ni u odluci Komisije ni u presudi Suda nije zauzeto stajalište o tome jesu li čisto nacionalni sporazumi o utvrđivanju cijena spojivi s člankom 85. Ugovora.

- 20 U tim okolnostima valja utvrditi da dosad ne postoji politika Zajednice o tržišnom natjecanju koja se odnosi isključivo na nacionalne sustave ili prakse u području knjiga koju bi države članice bile dužne poštovati na temelju njihove obveze suzdržavanja od svih mjera koje bi mogle ugroziti ostvarivanje ciljeva Ugovora. Iz toga slijedi da, prema trenutačnom stanju prava Zajednice, obveze država članica koje proizlaze iz članka 5. u vezi s člankom 3. točkom (f) i člankom 85. Ugovora nisu dostatno određene da bi im se u području tržišnog natjecanja u maloprodajnim cijenama knjiga zabranilo donošenje zakonodavstva poput onog koje je sporno, međutim uz uvjet da to zakonodavstvo poštuje druge specifične odredbe Ugovora, a osobito one koje se odnose na slobodno kretanje robe, koje stoga treba ispitati.

Primjena članka 30. i 36. Ugovora o EEZ-u

- 21 Komisija smatra da zakonodavstvo poput onog koje je sporno u ovom slučaju predstavlja mjeru s istovrsnim učinkom kao količinsko ograničenje uvoza, koja je zabranjena člankom 30. Ugovora. Dvije se odredbe Zakona od 10. kolovoza 1981. primjenjuju na uvezene knjige i to odredba prema kojoj cijenu uvezenih knjiga utvrđuje uvoznik, s obzirom na to da se u tu svrhu glavni distributer knjige smatra uvoznikom i ona prema kojoj, kada je riječ o uvozu knjiga izdanih u Francuskoj, maloprodajna cijena mora biti jednaka barem cijeni koju je utvrdio izdavač. Te odredbe ugrožavaju uvoz time što uvoznicima onemogućavaju primjenu nižih cijena lišavajući ih mogućnosti da cjenovnim tržišnim natjecanjem prodru na francusko tržište.
- 22 Prema mišljenju francuske vlade, zakonodavstvo kao što je ono u ovom slučaju, ne protivi se članku 30. Ugovora. Svaka država članica zadržava slobodu reguliranja svoje unutarnje trgovine. Ograničenje tržišnog natjecanja u području maloprodajnih cijena nema nikakav ograničavajući učinak na uvoz. U tom se pogledu prema uvezenim i nacionalnim knjigama jednako postupa. Što se tiče cijene koju utvrđuje glavni distributer, odgovornost utvrđivanja cijene stranih knjiga daje se onomu tko na domaćem tržištu obavlja komercijalne funkcije koje su iste kao i one koje obavlja izdavač za distribuciju domaćih knjiga. Odredba o knjigama izdanim u Francuskoj i ponovno uvezenim predstavlja neophodnu dopunu kako bi se uskladilo cjelokupno zakonodavstvo i spriječilo da se ponovnim uvozom knjiga zaobilazi zakon.
- 23 Valja podsjetiti da su, sukladno članku 30. Ugovora o EEZ-u, u trgovini među državama članicama zabranjena količinska ograničenja uvoza i sve mjere s istovrsnim učinkom. U smislu tog članka, prema ustaljenoj sudskej praksi Suda, svaka nacionalna mjera koja bi mogla, izravno ili neizravno, trenutačno ili potencijalno, ugroziti

trgovinu unutar Zajednice treba se smatrati mjerom s istovrsnim učinkom kao količinsko ograničenje. Takav je osobito slučaj kada nacionalni propis koji različito uređuje položaj domaćih proizvoda i položaj uvezenih proizvoda ili koji na bilo koji način stavlja u nepovoljan položaj prodaju uvezenih proizvoda na tržištu u odnosu na domaće proizvode.

- 24 S tog stajališta, u ovom se slučaju trebaju ispitati dva različita položaja na koje se primjenjuje sporan nacionalni zakon u glavnem postupku, i to, prvo, položaj knjiga izdanih u drugoj državi članici i uvezenih u dotičnu državu članicu i, drugo, položaj knjiga izdanih u dotičnoj državi članici i ponovno uvezenih, nakon što su prethodno izvezene u drugu državu članicu.
- 25 Ako se zakonodavstvo kao što je ono koje je sporno u glavnem postupku primjenjuje na knjige izdane u drugoj državi članici, a koje su uvezene u dotičnu državu članicu, valja utvrditi da odredba, prema kojoj je obveza utvrđivanja maloprodajne cijene na uvozniku knjige koji je dužan obaviti formalnost zakonske pohrane jednog primjerka te knjige, to jest, na glavnem distributeru, prenosi odgovornost utvrđivanja maloprodajne cijene na trgovca koji u trgovackom lancu djeluje na različitom stupnju od izdavača i onemogućuje svakom drugom uvozniku te iste knjige da primijeni maloprodajnu cijenu koju ocjenjuje odgovarajućom s obzirom na njezinu cijenu koštanja u državi izdavanja, za prodaju na tržištu države uvoznice. Suprotno onomu što tvrdi francuska vlada, takva se odredba ne ograničava na to da izjednačuje sustav uvezenih knjiga sa sustavom domaćih knjiga već stvara, za uvezene knjige, različit propis koji bi mogao ugroziti trgovinu među državama članicama. Stoga se takva odredba treba smatrati mjerom s istovrsnim učinkom koja je zabranjena člankom 30. Ugovora o EEZ-u.
- 26 Međutim, ako se takvo zakonodavstvo primjenjuje na knjige koje su izdane u dotičnoj državi članici i koje su ponovno uvezene nakon što su prethodno izvezene u drugu državu članicu, odredba koja za prodaju tih knjiga nalaže poštovanje maloprodajne cijene koju je utvrdio izdavač ne predstavlja propis koji pravi razliku između domaćih i uvezenih knjiga. Međutim, takva odredba ipak u nepovoljan položaj stavlja prodaju ponovno uvezenih knjiga na tržištu utoliko što uvoznika takve knjige lišava mogućnosti da za maloprodajnu cijenu iskoristi prednost koju je ostvario iz povoljnije cijene u državi članici izvoznici. Stoga ona predstavlja mjeru s istovrsnim učinkom kao količinsko ograničenje uvoza, zabranjenu člankom 30. Ugovora.
- 27 Valja dodati da se takvo utvrđenje ne primjenjuje kada se objektivnim dokazima utvrdi da se dotične knjige izvoze isključivo zato da se ponovno uvezu radi zaobilazeњa zakonodavstva kao što je ono o kojem je riječ u ovom slučaju.
- 28 Kako bi opravdala dvije sporne odredbe, francuska vlada istaknula je bitne zahtjeve zaštite interesa potrošača. U tom se cilju ona poziva na svoje prethodno navedeno mišljenje o potrebi zaštite knjige kao kulturnog medija.

29 U tom pogledu valja utvrditi da se nacionalni propis koji trgovce obvezuje na poštovanje određenih maloprodajnih cijena, koji ugrožava prodaju uvezenih proizvoda na tržištu, može opravdati samo razlozima navedenim u članku 36. Ugovora.

30 Budući da odstupa od temeljnog pravila Ugovora, članak 36. treba se usko tumačiti i ne može se proširiti na ciljeve koji u njemu nisu izričito navedeni. Ni zaštita interesa potrošača ni zaštita stvaralaštva i kulturne raznolikosti u području knjige ne nalaze se među razlozima navedenima u tom članku. Iz toga slijedi da se opravdanja koja je navela francuska vlada ne mogu prihvati.

31 Stoga na pitanje koje je uputio Cour d'appel u Poitiersu (Žalbeni sud) valja odgovoriti:

- da prema trenutačnom stanju prava Zajednice, članak 5. drugi stavak, u vezi s člankom 3. točkom (f) i člankom 85. Ugovora o EEZ-u državama članicama ne zabranjuje donošenje zakonodavstva prema kojemu maloprodajnu cijenu knjiga treba utvrditi izdavač ili uvoznik knjige i koja obvezuje sve trgovce na malo, uz uvjet da to zakonodavstvo poštuje druge specifične odredbe Ugovora, a osobito one koje se odnose na slobodno kretanje robe;
- da u okviru takvog nacionalnog zakonodavstva, odredbe
 - prema kojima je na uvoznicu knjige koji ima obvezu zakonske pohrane te knjige, tj. na glavnem distributeru, da utvrdi njezinu maloprodajnu cijenu,
 - ili koje, za prodaju knjiga izdanih u dotičnoj državi članici i ponovno uvezenih nakon što su prethodno izvezene u drugu državu članicu, nalažu poštovanje prodajne cijene koju je utvrdio izdavač, osim ako se objektivnim dokazima utvrdi da su knjige izvezene isključivo u cilju nihovoga ponovnog uvoza radi zaobilaženja takvog zakonodavstva,

predstavljaju mjere istovrsnog učinka kao količinsko ograničenje uvoza zabranjene člankom 30. Ugovora o EEZ-u.

Troškovi

32 Troškovi francuske vlade i Komisije Europskih zajednica koje su Sudu podnijele očitovanja ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD

o pitanju koje mu je rješenjem od 28. rujna 1983. uputio Cour d'appel u Poitiersu (Žalbeni sud) odlučuje:

- 1. Prema trenutačnom stanju prava Zajednice, članak 5. drugi stavak, u vezi s člankom 3. točkom (f) i člankom 85. Ugovora o EEZ-u državama članicama ne zabranjuje donošenje zakonodavstva prema kojemu maloprodajnu cijenu knjiga treba utvrditi izdavač ili uvoznik knjige i koja obvezuje sve trgovce na malo, uz uvjet da taj zakon poštuje druge specifične odredbe Ugovora, a osobito one koje se odnose na slobodno kretanje robe.**
- 2. U okviru takvog nacionalnog zakonodavstva, odredbe**
 - prema kojima je na uvozniku knjige koji ima obvezu zakonske pohrane te knjige, tj. na glavnom distributeru, da utvrdi njezinu maloprodajnu cijenu,**
 - ili koje, za prodaju knjiga izdanih u dotičnoj državi članici i ponovno uvezenih nakon što su prethodno izvezene u drugu državu članicu, nalaže poštovanje prodajne cijene koju je utvrdio izdavač, osim ako se objektivnim dokazima utvrди da su knjige izvezene isključivo u cilju njihovoga ponovnog uvoza radi zaobilaženja takvog zakonodavstva,**

predstavljaju mjere s istovrsnim učinkom kao količinsko ograničenje uvoza zabranjene člankom 30. Ugovora o EEZ-u.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 10. siječnja 1985.

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski